

ЕКОНОМІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ З ГУАМ У КОНТЕКСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СНД І ПВЗВТ З ЄС

© 2015 КОБИЛЯНСЬКА А. В.

УДК 339.924,339.56.055

Кобылянська А. В. Економічне співробітництво України з ГУАМ у контексті функціонування СНД і ПВЗВТ з ЄС

У статті розглядається роль ГУАМ у зовнішньоекономічних зв'язках України. На основі порівняння даних щодо зовнішньоторговельного обороту з країнами ГУАМ та окремо СНД та ЄС було визначено місце ГУАМ у системі зовнішньоекономічних пріоритетів України. Окрема увага була приділена зв'язкам між країнами ГУАМ та ЄС, а також даним щодо зовнішньої торгівлі України із сусідніми країнами. Відповідне вивчення базувалося на основі аналізу даних Державного комітету статистики України щодо експорту та імпорту товарів та послуг, було досліджено динаміку та структуру відповідних показників за 2005, 2010–2013 рр. У результаті автор дійшов висновків, що, незважаючи на те, що діяльність регіональних об'єднань загалом та ГУАМ зокрема більшою мірою спрямована на розв'язання поточних проблем, співробітництво України з країнами ГУАМ (попри невеликі обсяги зовнішньої торгівлі) має стратегічне значення. Так, ГУАМ розглядається автором як запорука ефективній інтеграції в ЄС, створенню буферної економічної зони по відношенню до Росії і, відповідно, диференціації економічних ризиків, пов'язаних із зовнішньою торгівлею, передумова використання переваг від свого географічного становища на перехресті основних економічних шляхів зі Сходу на Захід і навпаки.

Ключові слова: ГУАМ, зона вільної торгівлі, зовнішня торгівля, експорт, імпорт, економічна інтеграція, регіональні об'єднання.

Рис.: 2. **Табл.:** 3. **Бібл.:** 11.

Кобылянська Алла Валеріївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту, Міжнародний гуманітарний університет (вул. Фонтанська дорога, 33, Одеса, 65009, Україна)

E-mail: akobylyanskaya@eerc.kiev.ua

УДК 339.924,339.56.055

Кобылянская А. В. Экономическое сотрудничество Украины с ГУАМ в контексте функционирования СНГ и УВЗСТ с ЕС

В статье рассматривается роль ГУАМ во внешнеэкономических связях Украины. На основе сравнения данных внешнеторгового оборота со странами ГУАМ и отдельно СНГ и ЕС было определено место ГУАМ в системе внешнеэкономических приоритетов Украины. Отдельное внимание было уделено связям между странами ГУАМ и ЕС, а также данным по внешней торговле Украины с соседними странами. Соответствующее исследование основывалось на анализе данных Государственного комитета статистики Украины относительно экспорта и импорта товаров и услуг, была исследована динамика и структура соответствующих показателей за 2005, 2010–2013 гг. В результате автор приходит к выводу, что, несмотря на то, что деятельность региональных объединений в целом и ГУАМ в частности в большей степени направлена на решение текущих проблем, сотрудничество Украины со странами ГУАМ (независимо от небольших объемов внешней торговли), имеет стратегическое значение. Так, ГУАМ рассматривается автором в качестве способа эффективной интеграции в ЕС, создания буферной экономической зоны по отношению к России и, соответственно, дифференциации экономических рисков, связанных с внешней торговлей, предпосылки использования преимуществ от своего географического положения на перекрестке основных экономических путей с Востока на Запад и наоборот.

Ключевые слова: ГУАМ, зона свободной торговли, внешняя торговля, экспорт, импорт, экономическая интеграция, региональные объединения.

Рис.: 2. **Табл.:** 3. **Библ.:** 11.

Кобылянская Алла Валериевна – кандидат экономических наук, доцент кафедры менеджмента, Международный гуманитарный университет (ул. Фонтанская дорога, 33, Одесса, 65009, Украина)

E-mail: akobylyanskaya@eerc.kiev.ua

UDC 339.924,339.56.055

Kobylanska A. V. Economic Cooperation of Ukraine with the GUAM in the Context of Functioning of the CIS and the DCFTA with the EU

The article examines the role of GUAM in the external economic relations of Ukraine. On comparison of the data of the foreign trade turnover with the countries of GUAM and, separately, the CIS and the EU, place of GUAM in the system of foreign economic priorities of Ukraine was determined. Special attention was paid to relations between the countries of GUAM and the Member States of the EU, as well as to the data on the foreign trade of Ukraine and the neighboring countries. The relevant study was based on the analysis of data from the State Statistics Committee of Ukraine regarding exports and imports of goods and services, the dynamics and structure of the relevant indicators for 2005 and 2010–2013 were examined. As a result, the author concludes that, despite the fact that the activities of regional associations in general and GUAM in particular are increasingly directed at solving current problems, Ukraine's cooperation with the countries of GUAM (despite the small volumes of the foreign trade), is of strategic importance. Thus, GUAM is considered by the author as a means of effective integration into the EU, creating a buffer economic zone towards Russia and, accordingly, the differentiation of economic risks associated with foreign trade, taking advantage of the geographical position at the crossroads of the main economic routes from East to West and vice versa.

Key words: GUAM, free trade area, foreign trade, exports, imports, economic integration, regional associations.

Pic.: 2. **Tabl.:** 3. **Bibl.:** 11.

Kobylanska Alla V. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor of the Department of Management, International University for the Humanities (vul. Fontanska doroga, 33, Odesa, 65009, Ukraine)

E-mail: akobylyanskaya@eerc.kiev.ua

Інтеграція економік країн світу – економічно обґрунтоване та економічне доцільне явище та процес. Розвиток різноманітних форм такого процесу визначається розмаїттям економічних інтересів та економічних передумов учасників інтеграції. Регіональна економічна інтеграція на рівні декількох країн дуже часто є відправним пунктом для подальших процесів глобального економічного об'єднання. Завдяки такому процесу економіки країн зазвичай виграють у термінах зовнішньої торгівлі, інвестування, загального економічного розвитку,

економічної, а подеколи й військової безпеки. Регіональна інтеграція, таким чином, стає запорукою стабільного розвитку регіону. Успішність міжрегіональних зв'язків у цьому контексті залежить як від зусиль окремих учасників регіонального об'єднання, так і від країн, які виступають формальними чи неформальними лідерами зазначених угруповань.

Наразі можна припустити, що чорноморський регіон все більше виступає таким, що має потенціал до поглиблення інституціоналізації існуючих економічних

зв'язків та створення на його основі повноцінного регіонального об'єднання. Вивчення взаємозв'язків між країнами регіону та визначення місця України в цих процесах, таким чином, є актуальним та цікавим завданням.

Дослідженнями питань економічного співробітництва України та ГУАМ (Грузія, Україна, Азербайджан, Молдавія) займалися вчені Л. М. Григор'єв, М. Р. Саліхов, які досліджували, у тому числі, економічні ефекти для країн – учасниць ГУАМ від створення об'єднання [1]. С. О. Радзівська оцінювала вигоди для України від участі в ГУАМ та ОЧЕС (Організація Чорноморського економічного співробітництва) [2]. О. О. Харчук відзначив проблеми та цілі участі України в ГУАМ [3].

Окрема увага приділялася енергетичному співробітництву з боку Г. Р. Кухалейшвілі [4], І. О. Корнілова [5]. С. В. Давиденко [6] займався питаннями розвитку взаємодії в сільському господарстві.

Незважаючи на все різноманіття публікацій, питання перспектив економічного співробітництва України та країн ГУАМ наразі потребують додаткового вирішення, адже змінився економічний контекст такого розвитку у зв'язку зі змінами в економіці України та підписанням угод про зону вільної торгівлі (ЗВТ) переважно більшістю учасників об'єднання.

Мета статті – дослідження стану розвитку зовнішньоторговельних відносин України та країн ГУАМ і визначення місця останніх у стратегічних пріоритетах України на сучасному етапі розвитку економіки країни.

Уже більше року економічне становище в Україні є дуже нестабільним. Наприклад, у серпні 2014 р. у порівнянні із серпнем 2013 р. обсяг промислового виробництва скоротився на 21,4% [7]. За перше півріччя 2014 р. Україна знизила загальні обсяги експорту до Білорусії, Казахстану і Росії на 26%, що становить 2,9 млрд дол. США [8]. Погіршення основних індикаторів розвитку реального сектора негативно вплинуло на довіру населення до національної грошової одиниці, що поряд з відтоком капіталу за кордон спричинило девальвацію гривні. У ситуації високого рівня залежності економіки країни від імпорту товарів, у тому числі енергетичних продуктів, девальвація гривні автоматично конвертується в інфляцію та подальший відтік грошей з банківської системи України. Ступінь нестабільності є настільки високою, що будь-яка новина економічного чи політичного характеру може вплинути на волатильність окремих макроекономічних показників. Так, наприклад, курс гривні до долару на «чорному ринку» 25 лютого 2015 р. склав 40 грн [9], а вже наступного дня повернувся до позначки у 25 гривень.

В окресленій ситуації важко робити будь-які довготермінові прогнози, адже ступінь невизначеності є дуже високим, і, відповідно, необхідно розробляти безліч сценаріїв економічної поведінки одразу декількох економічних суб'єктів. Так само складно розробляти стратегічні плани, а тим більше користуватися вигодами від нещодавнього підписання Угоди про ЗВТ і тимчасового асиметричного скасування імпортного мита з боку країн ЄС. Кредитів МВФ ледь вистачає на підтримку гривні, а внутрішніх джерел для розширення

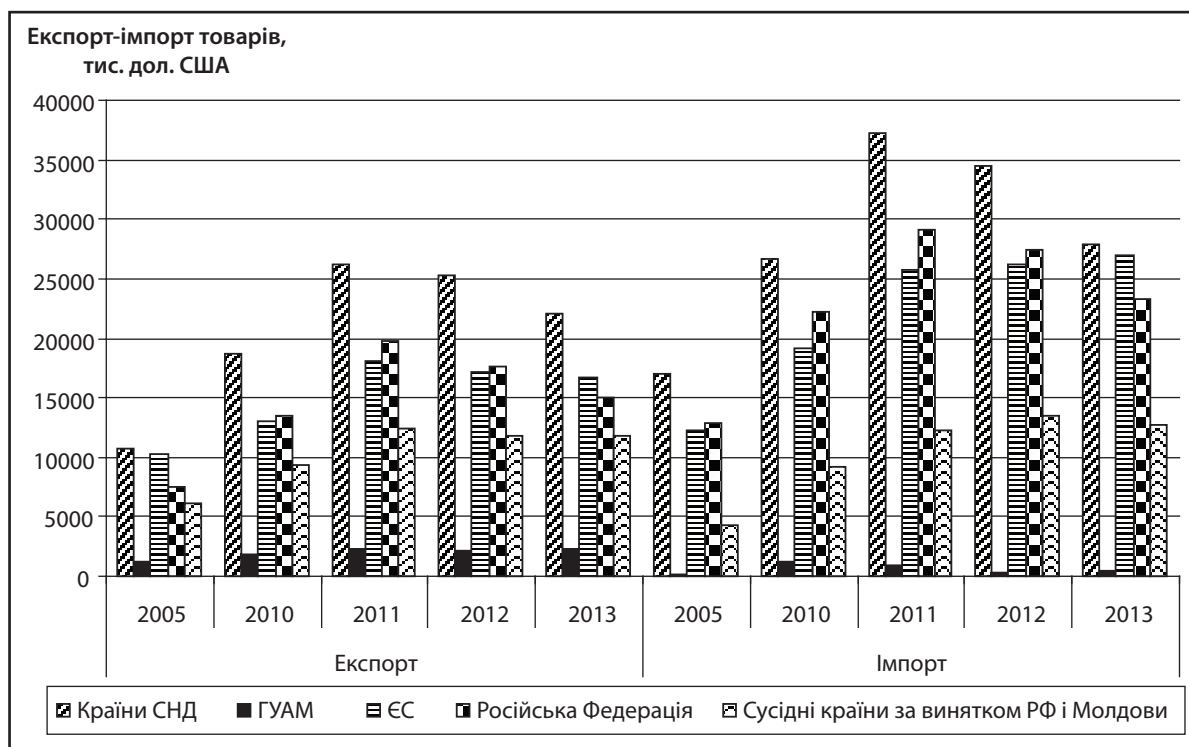
виробництва та експорту з метою експансії на зовнішні ринки за умов відносно дешевої національної грошової одиниці немає, адже банки навіть за невеличку грошову ліквідності не спішають кредитувати реальний сектор через високий ступінь невизначеності [10].

Проте навіть у таких умовах, а може саме в таких умовах, керівництво країни не може собі дозволити не використовувати хоча б найменші можливості для розвитку. Географічно та економічно Україна розташована посеред двох великих економічних центрів світу ЄС, як економічного союзу достатньо гомогенних з точки зору розвитку економік та правового забезпечення країн, та Росії – як визначального елемента СНД. Слід зауважити, що де-юре Україна не є учасником жодного з цих інтеграційних об'єднань. Втім, як показали нещодавні події, це не означає відсутності прагнень до приєднання, що латентно або відкрито ініціюються тією чи іншою стороною. Якщо існування та функціонування таких союзів переважно має довготерміновий стратегічно-орієнтований характер, то співробітництво в межах окремого регіону, де майже всі країни мають спільний кордон, перш за все спрямовано на вирішення поточних проблем або проблем середньострокової перспективи. Прикладом такого об'єднання донедавна було ГУАМ, що утворилося в 1997 р.

Наразі Молдова, Грузія та Україна підписали угоди про ПВЗВТ (Поглиблена та всебічна зона вільної торгівлі) з ЄС. З цією перспективою інтеграції в європейський простір разом з цими країнами акценти участі України в ГУАМ дещо зсуваються. Якщо до цього додати прагнення Туреччини до зміцнення економічного співробітництва з ЄС, членство Румунії та Болгарії в ЄС, на теперішній час створено всі умови до розвитку Євроцентристського економічного об'єднання країн чорноморського басейну. І тому економічне співробітництво в межах ГУАМ наразі стає не просто способом вирішення окремих проблем, а запорукою ефективної інтеграції в ЄС, створення буферної економічної зони по відношенню до Росії і, відповідно, диференціації економічних ризиків, пов'язаних із зовнішньою торгівлею, передумовою використання переваг від свого географічного становища на перехресті основних економічних шляхів зі Сходу на Захід і навпаки.

Саме тому надалі доцільно провести кількісне дослідження потоків зовнішньої торгівлі між Україною та країнами ГУАМ, ЄС, СНД і деякими сусідніми країнами задля кращого розуміння динаміки розвитку відповідного співробітництва. Поточне дослідження присвячено вивченню сучасного стану співробітництва з відповідними країнами, тому як період спостереження були обрані 2010–2013 рр. і 2005 р. як база порівняння.

Відповідно до *рис. 1* протягом 2011–2013 рр. відбувалося скорочення імпорту-експорту товарів з країнами СНД пропорційно до скорочення відповідних обсягів торгівлі з Росією. Відповідні показники імпорту-експорту товарів з країнами ЄС протягом 2011–2013 рр. знаходилися на відносно стабільному високому рівні. Варто зауважити, що потенціал зовнішньої торгівлі товарами з країнами ГУАМ залишається невиправдано

Рис. 1. Динаміка експорту-імпорту товарів з країнами та групами країн, тис. дол. США

Джерело: Державний комітет статистики України [11] і розрахунки автора.

низьким. Щодо сусідніх країн, то обсяги торговельного обороту, особливо в частині експорту, є порівняними з показниками по ЄС. Це означає, що сусідні країни забезпечують велику більшу частину споживання українського експорту.

Підтвердження таким висновкам можна знайти в табл. 1.

Щодо експорту-імпорту послуг, то ситуація була дещо іншою. Експорт послуг Україною до країн СНД та

ЄС залишався відносно незмінним, з перевагою СНД у структурі відповідних потоків (рис. 2). Це пов'язано передусім з тим, що Україна імпортує переважно послуги трубопровідного транспорту. Щодо імпорту, то спостерігалося поступове зростання імпорту з країн ЄС, що передусім пов'язано зі зростанням імпорту фінансових послуг. Таке зростання призвело до переважання ЄС у структурі імпорту послуг. Що стосується ролі сусідніх країн в експорті-імпорті послуг, то вона не є такою ви-

Таблиця 1

Структура експорту-імпорту товарів з країнами та групами країн, % від загального обсягу

Країни	Експорт					Імпорт				
	2005	2010	2011	2012	2013	2005	2010	2011	2012	2013
Країни СНД	31,32	36,45	38,27	36,77	34,85	47,12	43,95	45,05	40,70	36,29
ГУАМ	3,41	3,60	3,28	3,10	3,64	0,42	1,91	1,11	0,45	0,52
ЄС	30,02	25,44	26,35	24,89	26,47	33,79	31,53	31,24	30,99	35,14
<i>Окремі країни</i>										
Російська Федерація	21,86	26,12	28,98	25,62	23,80	35,54	36,55	35,27	32,39	30,19
Білорусь	2,60	3,69	2,81	3,27	3,13	2,60	4,23	5,10	5,99	4,68
Болгарія	1,59	0,88	1,10	0,83	0,93	0,30	0,36	0,33	0,33	0,39
Польща	2,95	3,48	4,09	3,74	4,02	3,89	4,59	3,85	4,21	5,29
Румунія	1,43	1,37	1,39	0,80	0,88	0,59	1,12	1,36	1,10	1,17
Словаччина	1,48	1,10	1,23	0,98	1,19	0,84	0,73	0,73	0,69	0,86
Угорщина	2,01	1,67	1,96	2,19	2,46	1,79	2,00	1,61	1,37	1,82
Туреччина	5,94	5,88	5,48	5,36	6,01	1,68	2,14	1,79	2,31	2,41
Загалом сусідні країни (за винятком РФ і Молдови)	18,00	18,08	18,06	17,17	18,63	11,69	15,17	14,77	16,00	16,62

Джерело: розрахунки автора на основі даних Державного комітету статистики України [11].

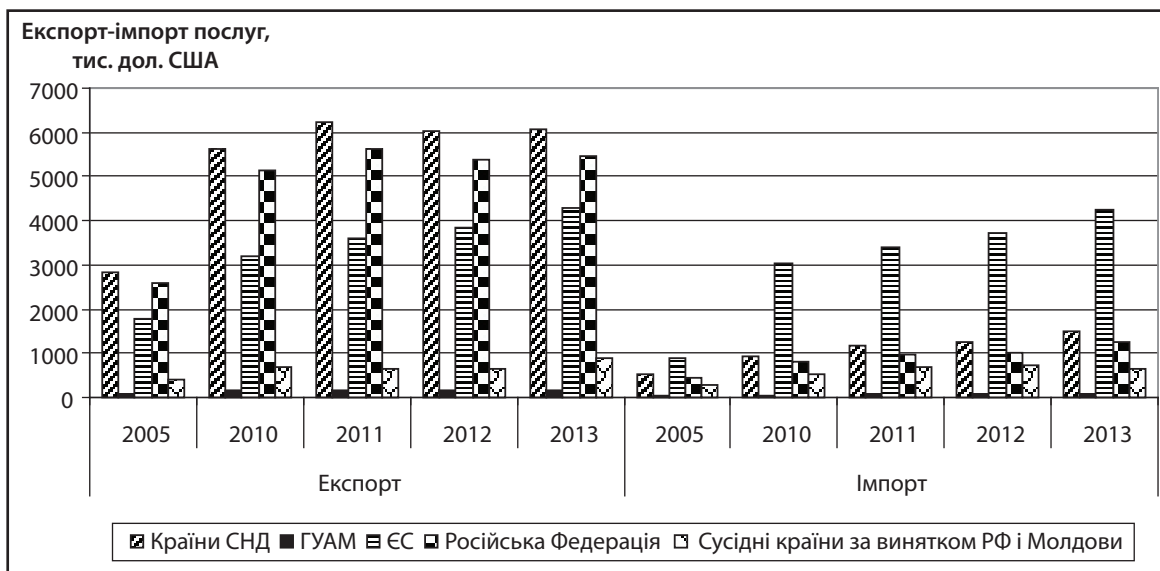

Рис. 2. Динаміка експорту-імпорту послуг з країнами та групами країн, тис. дол. США

Джерело: Державний комітет статистики України [11] і розрахунки автора.

значальною, як у ситуації з експортом-імпортом товарів. Можна зробити висновок, що експорт-імпорт товарів є більш диференційованим, тоді як в експорті-імпорті послуг в Україні є тільки декілька основних партнерів: Російська Федерація та ЄС.

Відповідні дані щодо структури експорту-імпорту послуг наведено в табл. 2.

Якщо окремо розглядати питання торгівельних відносин Україна – ГУАМ, варто зауважити, що, відповідно до даних табл. 1, табл. 2, Україна розглядає країни ГУАМ виключно як ринки збуту.

Цікавим фактом є те, що в сукупності до країн-сусідів ЄС, ГУАМ і Туреччини, як у країну, яка входить до Митного союзу з ЄС, експорт товарів у 2013 р. склав

19,14% загального експорту товарів, що є доволі високим показником. Відповідні країни для України складають ринок, порівняний з цілим ринком ЄС і РФ. Відповідний показник експорту послуг є набагато скромнішим. Останнє вірно і для імпорту товарів та імпорту послуг.

Якщо більш детально проаналізувати дані окремо по зовнішній торгівлі з країнами ГУАМ, то можна дійти таких висновків: загалом по всіх країнах спостерігалося зростання обсягів експорту та імпорту товарів та послуг, окрім імпорту товарів з Азербайджану. Останнє передусім пояснюється скороченням імпорту природного газу на фоні одноманітної структури імпорту з цієї країни. Незважаючи на те, що абсолютні

Таблиця 2

Структура експорту-імпорту товарів з країнами та групами країн, % від загального обсягу

Країна	Експорт					Імпорт				
	2005	2010	2011	2012	2013	2005	2010	2011	2012	2013
Країни СНД	45,89	47,70	45,26	44,33	40,78	17,35	17,25	18,82	18,57	19,59
ГУАМ	1,27	1,25	1,19	1,30	1,09	1,10	1,10	1,16	1,11	0,93
ЄС	28,82	27,17	26,23	28,29	28,96	30,59	55,61	54,59	55,07	55,89
<i>Окремі країни</i>										
Російська Федерація	41,97	43,85	40,85	39,54	36,91	14,88	14,57	15,33	14,79	16,49
Білорусь	0,77	1,12	1,13	0,89	0,84	0,81	1,16	1,30	1,21	1,32
Болгарія	0,53	0,26	0,28	0,33	0,32	0,35	0,32	0,33	0,29	0,24
Польща	1,01	0,79	0,98	1,04	1,48	2,62	2,59	2,29	2,61	2,22
Румунія	0,13	0,18	0,20	0,22	0,36	0,14	0,21	0,21	0,15	0,15
Словаччина	0,80	0,43	0,36	0,28	0,34	0,59	0,33	0,54	0,41	0,41
Угорщина	2,09	1,90	0,61	0,57	1,24	1,70	0,96	1,62	1,60	1,16
Туреччина	1,47	1,31	1,23	1,37	1,35	3,20	4,13	4,55	4,82	2,86
Загалом сусідні країни (за винятком РФ і Молдови)	6,80	6,00	4,78	4,70	5,92	9,41	9,70	10,83	11,10	8,37

Джерело: розрахунки автора на основі даних Державного комітету статистики України [11].

обсяги експорту товарів та послуг більші за обсяги їх імпорту, темпи зростання останніх у порівнянні з 2005 р. є вищими. Причому в зростанні обсягів імпорту товарів найбільший внесок здійснює Молдова, а в імпорті послуг – Грузія. Молдова також робить найістотніший внесок у зростання експорту товарів та послуг. Таким чином, у межах цього об'єднання Молдова є одним з пріоритетних партнерів для України (табл. 3).

економічного співробітництва в рамках ГУАМ : [зб. мат-лів наук. практ. конф. (14 червня 2007 р.)]. – К. : НІПМБ, 2007. – 124 с.

6. Давиденко С. В. Вплив розширення внутрішнього ринку на економічне зростання України / С. В. Давиденко // Стратегічні пріоритети. – 2006. – № 1. – С. 93–101.

7. Кулицький С. Економічні аспекти нинішнього українсько-російського протистояння / С. Кулицький [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_c

Таблиця 3

Обсяги експорту-імпорту товарів України та країн ГУАМ, млн дол. США

Країна	Експорт					Імпорт				
	2005	2010	2011	2012	2013	2005	2010	2011	2012	2013
Торгівля товарами										
Азербайджан	290,7	610,8	708,3	766,6	867,6	27,8	951,2	643,3	79,7	77,8
Молдова, Республіка	679,1	713,5	874,4	822,7	902,8	84,2	73,6	130,4	122,0	102,1
Грузія	199,7	527,5	657,5	540,7	533,6	41,0	136,1	144,4	177,2	217,9
Загалом	1169,6	1851,9	2240,2	2130,1	2304,0	152,9	1160,9	918,0	379,0	397,8
Торгівля послугами										
Азербайджан	10,7	25,3	29,5	39,9	34,8	5,5	13,1	14,8	18,0	11,7
Молдова, Республіка	33,7	67,1	66,3	74,5	73,7	15,3	29,1	34,0	36,8	42,8
Грузія	33,7	54,1	68,2	63,0	53,2	11,4	17,7	23,6	20,0	16,2
Загалом	78,1	146,6	164,0	177,4	161,7	32,3	60,0	72,4	74,8	70,7

Джерело: складено автором на основі даних Державного комітету статистики України [11].

Цікавим є також той факт, що у 2013 р. при погіршенні загальної економічної ситуації та скороченні експорту та імпорту товарів до РФ товарообіг з країнами ГУАМ збільшився.

ВИСНОВКИ

Результати дослідження дозволяють дійти таких висновків: ГУАМ наразі може розглядатися лише як перспективний напрямок зовнішньоекономічного співробітництва, особливо якщо додатково розвивати взаємовідносини з країнами ЄС, з якими Україна має спільний кордон. Поточне дослідження може бути доповнено вивченням динаміки відповідних показників за 2014 рік. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Григор'єв Л. М. ГУАМ – п'ятнадцять років опісля: Зрушення в економіці Азербайджану, Грузії, Молдови і України, 1991–2006 / Л. М. Григор'єв, М. Р. Саліхов. – М. : REGNUM, 2007. – 218 с.
2. Радзівєвська С. О. Конкурентоспроможність та інтеграційні перспективи України в ОЧЕС і ГУАМ / С. О. Радзівєвська // Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». – 2013. – № 10. – С. 101–105
3. Харчук О. О. Співробітництво України в рамках ГУАМ: проблеми та перспективи розвитку / О. О. Харчук // Часопис Київського університету права. – 2013. – № 1. – С. 324–327.
4. Кухалейшвілі Г. Р. Україна і ГУАМ: напрямки співробітництва / Г. Р. Кухалейшвілі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://dipcorpus-info.at.ua/news/kukhaleishvili_g_r_ukrajina_i_guam_naprjamki_spivrobotnictva/2011-08-11-118
5. Корнілов І. Є. Про розробку міждержавної програми економічного проекту ГУАМ «Придунайський енерготранспортний міст» / І. Є. Корнілов // Проблеми та перспективи розвитку

ontent&view=article&id=387:ekonomichni-aspekti-ninshnogo-ukrajinsko-rosijskogo-protistoyannya-4&catid=8&Itemid=350

8. Кравчук О. Можливі соціально-економічні наслідки Євроінтеграції для України / О. Кравчук [Електронний ресурс]. – Режим доступу : ukrstat.gov.ua

9. Долар на чорному ринку в середньому продають за 40 грн/\$ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://espresso.tv/news/2015/02/25/dolar_na_chornomu_rynku_v_seredomu_prodayut_zh_40_hrn

10. Избыточная ликвидность банковской системы составляет 30 млрд гривен – Гондарева [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://delo.ua/finance/izbytochnaja-likvidnost-bankovskoj-sistemy-sostavljaet-30-mlrd-g-290949/>

11. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/zd/ztt/ztt_u/arh_ztt2013.html

REFERENCES

Davydenko, S. V. "Vplyv rozshyrennia vnutrishnyoho rynku na ekonomichne zrostantia Ukrainy" [The impact of the expansion of the internal market on economic growth in Ukraine]. *Statehichni priorytety*, no. 1 (2006): 93-101.

"Dolar na chornomu rynku v serednyomu prodaiut za 40 hrn/\$" [The dollar on the black market are selling at an average of 40 UAH / \$]. http://espresso.tv/news/2015/02/25/dolar_na_chornomu_rynku_v_seredomu_prodayut_zh_40_hrn

Derzhavnyi komitet statystyky Ukrainy. http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/zd/ztt/ztt_u/arh_ztt2013.html

Hryhoriev, L. M., and Salikhov, M. R. *HUAM – piatnadsiat rokiv opislia: Zrushennia v ekonomitsi Azerbaidzhanu, Hruzii, Moldovy i Ukrainy, 1991–2006* [GUAM - fifteen years later: The shift in the economy of Azerbaijan, Georgia, Moldova and Ukraine, 1991–2006]. Moscow: REGNUM, 2007.

"Izbytochnaia likvidnost bankovskoy sistemy sostavljaet 30 mlrd griven" [Excess liquidity in the banking system 30 billion

UAH]. <http://delo.ua/finance/izbytochnaja-likvidnost-bankovskoj-sistemy-sostavljaet-30-mlrd-g-290949/>

Kukhaleishvili, H. R. "Ukraina i HUAM : napriamky spivrobotnytstva" [Ukraine and GUAM: directions of cooperation]. http://dipcorpus-info.at.ua/news/kukhaleishvili_g_r_ukrajina_i_guam_napriamki_spivrobotnictva/2011-08-11-118

Kulytskyi, S. "Ekonomichni aspekty nynishnyoho ukrainko-rosiiskoho protystoiannia" [Economic aspects of the current Ukrainian-Russian confrontation]. http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=387:ekonomichni-aspekty-ninishnogo-ukrajinsko-rosijskogo-protistoyannia-4&catid=8&Itemid=350

Kravchuk, O. "Mozhlyvi sotsialno-ekonomichni naslidky ievrointehratsii dlia Ukrainy" [There are social and economic consequences of European integration for Ukraine]. <http://ukrstat.gov.ua>

Kornilov, I. Ye. "Pro rozrobku mizhderzhavnoi prohramy ekonomichnoho proektu HUAM «Prydunaiskiy enerhotransportnyi mist»" [On the development of the interstate program of economic GUAM project "Danube bridge energy transportation"]. *Problemy ta perspektyvy rozvytku ekonomichnoho spivrobotnytstva v ramkakh HUAM*. Kyiv: NIPMB, 2007.

Kharchuk, O. O. "Spivrobotnytstvo Ukrainy v ramkakh HUAM: problemy ta perspektyvy rozvytku" [Cooperation within GUAM Ukraine: problems and prospects]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*, no. 1 (2013): 324-327.

Radziievska, S. O. "Konkurentospromozhnist ta intehratsiini perspektyvy Ukrainy v OChES i HUAM" [Competitiveness and integration prospects for Ukraine in the BSEC and GUAM]. *Ekonomichni visnyk NTUU "KPI"*, no. 10 (2013): 101-105.

УДК 339.5

АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ТОРГІВЛІ ТОВАРАМИ ТА ПОСЛУГАМИ

© 2015 КУРОЧКІНА І. Г.

УДК 339.5

Курочкіна І. Г. Аналіз тенденцій розвитку світової торгівлі товарами та послугами

Метою статті є аналіз тенденцій розвитку світової торгівлі товарами та послугами на сучасному етапі. Проаналізовано темпи розвитку міжнародної торгівлі. Установлено, що динаміка міжнародної торгівлі у 2014 р. ледве перевищила річні показники приросту світового ВВП. Наведено прогностичні дані експертів Міжнародного валютного фонду, Секретаріату СОТ щодо обсягів світової торгівлі. Крім цього, представлено аналітичні дані щодо провідних експортерів та імпортерів у світовій торгівлі товарами та комерційними послугами за 2014 р., за підсумками яких установлено, що серед провідних країн – експортерів товарами перше місце займає Китай. Що стосується імпортерів товарів, а також експортерів та імпортерів комерційних послуг, то перше місце, як і в попередньому році, належить США. Позиції Російської Федерації в рейтингу світових експортерів та імпортерів товарами та комерційними послугами погіршилися в порівнянні з попередніми роками, що обумовлено, насамперед, істотним зниженням цін на енергоносії та скороченням обсягів поставок традиційних продуктів російського експорту, у тому числі на фоні введення проти Росії торгово-політичних санкцій і послаблення національної економіки.

Ключові слова: світова торгівля, експорт та імпорт, міжнародні економічні відносини, світове виробництво.

Рис.: 2. **Табл.:** 3. **Бібл.:** 4.

Курочкіна Ірина Геннадіївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри світової економіки та економічної теорії, Кримський інженерно-педагогічний університет (пров. Учбовий, 8, Сімферополь, 95015)

E-mail: i_kurochkina@mail.ru

УДК 339.5

Курочкіна І. Г. Аналіз тенденцій розвитку світової торгівлі товарами та послугами

Целью статьи является анализ тенденций развития мировой торговли товарами и услугами на современном этапе. Проанализированы темпы развития международной торговли. Установлено, что динамика международной торговли в 2014 г. едва превысила годовые показатели прироста мирового ВВП. Приведены прогностические данные экспертов Международного валютного фонда, Секретариата ВТО относительно объемов мировой торговли. Кроме этого, представлены аналитические данные относительно ведущих экспортеров и импортеров в мировой торговле товарами и коммерческими услугами в 2014 г., по итогам которых установлено, что среди ведущих стран – экспортеров товарами первое место занимает Китай. Что касается импортеров товаров, а также экспортеров и импортеров коммерческих услуг, то первое место, как и в предыдущем году, принадлежит США. Позиции Российской Федерации в рейтинге мировых экспортеров и импортеров товарами и коммерческими услугами ухудшились по сравнению с предыдущими годами, что обусловлено, прежде всего, существенным снижением цен на энергоносители и сокращением объемов поставок традиционных продуктов российского экспорта, в том числе на фоне введения против России торгово-политических санкций и ослабления национальной экономики.

Ключевые слова: мировая торговля, экспорт и импорт, международные экономические отношения, мировое производство.

Рис.: 2. **Табл.:** 3. **Библ.:** 4.

Курочкіна Ірина Геннадіївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри світової економіки та економічної теорії, Кримський інженерно-педагогічний університет (пер. Учебный, 8, Сімферополь, 95015)

E-mail: i_kurochkina@mail.ru

UDC 339.5

Kurochkina I. G. Analysis of Development Trends of the World Trade in Goods and Services

The article is aimed at analyzing trends of the world trade in goods and services at the present stage. The development rates of international trade have been analyzed. It has been found that the dynamics of international trade in 2014 barely exceeded the annual growth of the world GDP. The prognostic data by the experts from the International Monetary Fund along with the WTO secretariat concerning the volume of world trade are provided. In addition, analytical data regarding the leading exporters and importers of the world trade in goods and commercial services in 2014 are presented, on results of which has been determined that among the leading countries-exporters of goods the first place belongs to China. Considering the importers of goods, as well as exporters and importers of commercial services, the first place, as in the previous year, belongs to the United States. The positions of the Russian Federation in the ranking of world exporters and importers in goods and commercial services have deteriorated compared to the previous years, primarily because of a significant decline in energy prices and decline in supply of Russian exports of traditional products, taking into consideration the imposing of trade and political sanctions against Russia as well as weakening of the national economy.

Key words: world trade, exports and imports, international economic relations, global production.

Pic.: 2. **Tabl.:** 3. **Bibl.:** 4.

Kurochkina Iryna G. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor of the Department of World Economy and Economic Theory, Crimean Engineering and Pedagogical University (prov. Uchbovyi, 8, Simferopol, 95015)

E-mail: i_kurochkina@mail.ru